

STANOWISKO
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
z dnia 19 grudnia 2022 r.

w sprawie **ustanowienia roku 2023 w województwie kujawsko-pomorskim Rokiem Mikołaja Kopernika**

W związku z przypadającą 19 lutego 2023 roku 550. rocznicą urodzin Mikołaja Kopernika, 480. rocznicą jego śmierci oraz 480. rocznicą wydania jego dzieła *De revolutionibus orbium coelestium* Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego postanawia, dla uczczenia tego genialnego uczonego, ogłosić rok 2023 w województwie kujawsko-pomorskim Rokiem Mikołaja Kopernika.

Mikołaj Kopernik urodził się w Toruniu 19 lutego 1473 roku. Wychowywał się tu i rozpoczął swoją edukację w szkole parafialnej. Środowisko, w którym dorastał młody Mikołaj, ukształtowało jego charakter, przygotowując go do podjęcia w przyszłości działalności naukowej i pełnienia funkcji publicznych. Dojrzewając w rodzinie kupieckiej, od dzieciństwa stykał się z problemami natury ekonomicznej. Brał też aktywny udział w życiu publicznym.

W wieku 18 lat Mikołaj Kopernik podjął studia na Akademii Krakowskiej, gdzie w ramach sztuk wyzwolonych poznawał dorobek ówczesnej astronomii, w tym teorię geocentryczną Ptolemeusza. W 1496 roku rozpoczął studia na uniwersytecie w Bolonii. Studiował prawo, uczył się języka greckiego, prowadził także obserwacje astronomiczne. Przez dwa lata studiował medycynę w Padwie, a w Ferrarze uzyskał stopień doktora prawa kanonicznego.

Po powrocie z Włoch pod koniec 1503 roku zamieszkał na zamku w Lidzbarku Warmińskim. Pełnił funkcję lekarza biskupa warmińskiego. Przygotował tam rozpowszechniany w odpisach *Commentariolus* („Komentarzyk”), w którym przedstawił po raz pierwszy skrótowy opis systemu heliocentrycznego, jeszcze pozbawiony aparatu matematycznego. Brał udział w europejskim życiu naukowym, prowadząc intensywną korespondencję na tematy astronomiczne, a jego *Commentariolus* był czytany przez wielu ówczesnych naukowców.

Był wszechstronnym człowiekiem renesansu, nie tylko astronomem, ale również matematykiem. Zajmował się przede wszystkim geometrią, w tym trygonometrią, w której stworzył m.in. tzw. twierdzenie Kopernika, dotyczące geometrii płaskiej. Był też lekarzem i ekonomistą. 21 marca 1522 roku na zgromadzeniu Stanów Pruskich w Grudziądzu wygłosił traktat *De aestimatione monetarum*, w którym sformułował prawo znane dzisiaj jako prawo Kopernika-Greshama, mówiące o wypieraniu dobrej monety przez monetę złą. W roku 1528 ogłosił traktat o biciu monety.

Zmarł 21 maja 1543 roku. Najważniejsze dzieło jego życia *De revolutionibus orbium coelestium* zostało wydane w Norymberdze w tym samym roku, jeszcze w czasie jego choroby i według legendy dotarło do niego tuż przed śmiercią.

Przez długi czas poszukiwano jego grobu we Fromborku. Gdy w końcu się to udało i badania szkieletu, przede wszystkim rekonstrukcja wyglądu twarzy na podstawie czaszki, pozwoliły zidentyfikować słynnego astronoma, samorząd województwa zorganizował w maju

2010 roku powtórny pogrzeb Mikołaja Kopernika. Trumna z jego szczątkami znalazła się m.in. w Toruniu, Chełmnie i Grudziądzu.

Dzieło Kopernika wpłynęło na rozwój astronomii i innych nauk przyrodniczych. Było początkiem tzw. przewrotu kopernikańskiego w nauce, rozumianego jako zmiana paradygmatu, czyli zbioru pojęć i teorii tworzących podstawy nauki. Jednym z podstawowych pojęć w kosmologii jest zasada kopernikańska – stwierdzenie, że ludzie na Ziemi lub szerzej w Układzie Słonecznym, nie są uprzywilejowanymi obserwatorami Wszechświata. Zasada kopernikańska leży u podłoża zasady kosmologicznej, zakładającej izotropowość i jednorodność Wszechświata.

Pamięć osiągnięć Mikołaja Kopernika jest kultywowana na całym świecie. Jego imieniem nazwano m.in. duży krater na Księżycu, planetoidę a także gwiazdę, wokół której odkryto pięć planet – gwiazdę będącą słońcem innego układu planetarnego.

W roku 1973 cały świat uroczystie obchodził 500. urodziny Mikołaja Kopernika. Na satelicie Kopernik 500 (Interkosmos – 9) znalazła się na orbicie okołoziemskiej pierwsza polska aparatura naukowa do obserwacji radiowych naszego Słońca, przygotowana przy udziale toruńskich astronomów. W ramach przygotowań do 500. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika wybudowano miasteczko uniwersyteckie UMK na Bielanach, otwarto Planetarium w Grudziądzu (dzisiaj Planetarium i Obserwatorium im. Mikołaja Kopernika w Grudziądzu). Powstały dzieła sztuki inspirowane dokonaniem Kopernika (rzeźby w Toruniu, mozaika na ścianie auli UMK, pomnik w Grudziądzu). Harcerze, w tym także z naszego regionu, brali przez kilka lat udział w „Operacji 1001 Frombork”, w ramach której odbudowywano miasto i jego zabytki. W 1983 roku Toruń, Grudziądz i Włocławek założyły wraz z innymi miastami związanymi z Kopernikiem Federację Miast Kopernikowskich. Imię Mikołaja Kopernika nosi największy w naszym regionie uniwersytet, w którym funkcjonuje Centrum Badań Kopernikańskich, a także szereg instytucji w naszym województwie, w tym ponad 20 szkół i placówek. W ramach programu Astrobaza Kopernik w województwie kujawsko-pomorskim działa unikalna w skali świata sieć przyszłolnych obserwatoriów astronomicznych.

Ogłoszenie roku 2023 Rokiem Mikołaja Kopernika będzie okazją do przypomnienia dorobku tego wybitnego człowieka renesansu, wielkiego astronoma i ekonomisty, który urodził się i mieszkał przez część swojego życia na ziemiach, które obejmuje współczesne województwo kujawsko-pomorskie. Rok Mikołaja Kopernika będzie również sprzyjał popularyzacji i rozpowszechnianiu dorobku nauki, szczególnie tych dziedzin, którymi zajmował się Kopernik, a są to nie tylko astronomia i nauki przyrodnicze, ale również ekonomia, zarządzanie i administracja.

Województwo kujawsko-pomorskie planuje w 2023 roku wiele działań promujących miejsca związane z Mikołajem Kopernikiem w naszym regionie. Powstanie m.in. aplikacja Kujawsko-Pomorski Paszport Turystyczny, zachęcająca do odkrywania tych miejsc, zostaną opracowane gry terenowe i przygotowane dwie wystawy tematyczne – „Szlak Kopernikowski w województwie kujawsko-pomorskim”, a także „Nieznane oblicza Kopernika”, prezentująca wyniki badań Kujawsko-Pomorskiego Centrum Konserwacji Dziedzictwa Kulturowego UMK działającego przy Wydziale Sztuk Pięknych. Odbędą się liczne konferencje i imprezy poświęcone Kopernikowi.

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego zwraca się do szkół, uczelni, instytucji kultury, organizacji społecznych i mediów z województwa kujawsko-pomorskiego o włączenie się w działania popularyzujące postać i dorobek tego wybitnego uczonego, którego nazwisko nierozzerwalnie związane jest z naszym regionem.